

हिमसंस्कृतवार्ता:

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

पञ्चाङ्गम्

अद्य सिद्धार्थी वि.सं. २०८२,
कलियुगाब्दः ५१२७ शरद-ऋतुः
सूर्यः दक्षिणायनम् भाद्रपदशुक्लसप्तमी
भाद्रपद १५ प्रविष्टांशः मङ्गलमयः भवेत्

■ पृष्ठ-४ ■ वर्ष-४ ■ अङ्क-३०३

1

अगस्त ३०, २०२५

Website- www.himsanskritam.com

Email- himsanskrit@gmail.com

2 Himachal Weather- किन्नौर मेघविस्फोटः, आनीक्षेत्रे भूस्खलनेन महिला मृता; राज्ये ६३५ मार्गाः निरुद्धाः

3 प्रो. त्रिपाठिवर्यस्य निधनं संस्कृतक्षेत्रस्य अपूरणीया क्षतिः कविकुलगुरुः कालिदास-संस्कृत-विश्वविद्यालयेन प्रो हरेरामत्रिपाठिवर्याय श्रद्धांजलिः अर्पिता

4 उत्तराखण्डस्य चतुर्षु जनपदेषु मेघविस्फोटः, पञ्च मृताः, त्रयः अदृश्याः, केदारघटीनगरे सेतुः प्रक्षालितः

नवनियुक्ताभ्यां न्यायाधीशाभ्यां पदगोपनीयतयोः शपथवचनं दापितवान् भारतस्य मुख्यन्यायाधीशः

हिमसंस्कृतवार्ता: - भारतस्य मुख्यन्यायाधीशः बी.आर. गवई इत्येषः सर्वोच्चन्यायालयस्य नवनियुक्ताभ्यां न्यायाधीशाभ्यां पदगोपनीयतयोः शपथवचनं दापितवान्। न्यायाधीशः अलोक-अराधे, न्यायाधीशः विपुल-मनुभाय पञ्जोली च सर्वोच्चन्यायालयस्य न्यायाधीशरूपेण शपथं स्वीकृतवन्तौ।

केन्द्रीय-गृह-मन्त्री अमितशाहः गुवाहाट्यां राजभवनस्य नवनिर्मितस्य ब्रह्मपुत्र-विभागस्य उद्घाटनम् अकरोत्

हिमसंस्कृतवार्ता: - केन्द्रीय-गृह-मन्त्री अमितशाहः गुवाहाट्यां राजभवनस्य नवनिर्मितस्य ब्रह्मपुत्र-विभागस्य उद्घाटनम् अकरोत्, तदनन्तरं गोलाघाटेति क्षेत्रे राष्ट्रिय-साईबर-फोरेन्सिक प्रयोगशालायाः ई-उद्घाटनम्, सशस्त्र बलानां विविध-विकास-परियोजनानां शिलान्यासोद्घाटनञ्च अकरोत्। गृहमन्त्री उक्तवान् यत् केन्द्रसर्वकारः देशस्य अपराध-न्यायव्यवस्थायां फोरेन्सिक-साक्ष्य-आधारित-दृष्टिकोणम् प्राधान्यम् वर्तते।

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी टोक्यो नगरे पञ्चदशे भारत-जापान वार्षिकसम्मेलने भागम् अगृह्णात्; उभावपि देशौ द्विपाक्षिकसम्बन्धानां समीक्षां कृतवन्तौ

हिमसंस्कृतवार्ता: - प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी टोक्यो-नगरे जापान-देशस्य समकक्षीयेण शिगेरु इशिवा इत्यनेन सह पञ्चदशे भारत-जापान वार्षिकसम्मेलने भागम् अगृह्णात्। शिखरसम्मेलने नेतृभ्यां द्विपाक्षिकसम्बन्धानां सम्पूर्णा समीक्षा कृता। नेतारौ विशेष-सामरिक-वैश्विक सहभागित्वस्य अग्रिमचरणस्य प्रगतिविषये च चर्चा कृतवन्तौ। संयुक्त पत्रकारसम्मेलने सम्बोधयन् प्रधानमन्त्री मोदी अवदत् यत् अद्यतनीया तेषां चर्चा फलदायिका उद्देश्यपूर्णा च आसीत्। सः अवदत् यत् विश्वशान्त्यै स्थिरतायै च भारत-जापान सहभागित्वम् आवश्यकमस्ति। अग्रिमदशकाय मार्गचित्रं निर्मितम् अस्ति इति श्रीमोदी सूचितवान्। जापान-देशस्य प्रधानमन्त्री स्वकीये वक्तव्ये अवदत् यत् भारत-नवान्वेषण-माध्यमेन सम्पूर्णं विश्वे परिवर्तनं आनयदस्ति। सः अवदत् यत् परस्परपूरकः पारस्परिकस्य सम्बन्धः भारत-जापान-देशाभ्यां लाभप्रदः अस्ति।

नवदेहल्यां सार्वजनिकक्षेत्रोद्यमानां कृते २०२२-२३ स्कोप एमिनन्स् पुरस्कारान् दत्तवती राष्ट्रपतिः

हिमसंस्कृतवार्ता: - राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मू नवदेहल्यां सार्वजनिकक्षेत्रोद्यमानां

कृते २०२२-२३ स्कोप एमिनन्स् पुरस्कारान् दत्तवती। सभाम् सम्बोधयन्ती राष्ट्रपतिपदासीना मुर्मू अवदत् यत्, सार्वजनिकक्षेत्रस्य उद्यमाः स्वातन्त्र्योदाहरणस्य आर्थिकवृद्धेः सामाजिक-समावेशनस्य च प्रबलसाधनभूताः सन्ति। केन्द्रीय-वित्त-राज्यमन्त्री पङ्कजचौधरी अवदत् यत्, सार्वजनिक-क्षेत्र-उद्यमाः राष्ट्रनिर्माणार्थं महत्त्वपूर्णं योगदानं ददति, वैश्विक-मञ्चे अपि मुद्रां स्थापयन्तीति।

बिहारराज्यस्य मन्त्रिमण्डलेन प्रत्येकस्मात् कुटुम्बात् चितायै एकस्यै महिलायै स्ववृत्त्यर्थम् आर्थिकसहायतां प्रदातुं नूतना योजना अनुमोदिता

बिहारमन्त्रिमण्डलम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - बिहारसर्वकारेण मुख्यमन्त्री-महिला-रोजगार-योजना अनुमोदिता। मुख्यमन्त्रिणः नितिशकुमारस्य आध्यक्ष्ये सञ्जाते मन्त्रिमण्डलीयोपवेशने अयं निर्णयो जातः। अस्याः योजनायाः अन्तर्गतं राज्ये

प्रत्येकस्मात् परिवारात् एकस्यै महिलायै स्वेच्छया व्यवसाय-समारम्भाय वित्तीयसाहाय्यं प्रदीयते। प्रथमदेयद्रव्यत्वेन चयनितमहिलायै स्वेष्टव्यवसायार्थं दशसहस्ररुप्यकाणि प्रदास्यन्ते। आवेदन-प्रक्रियेयं अचिरादेव समारभ्यते। आगामि-मासादेव लाभार्थि-महिलानां बित्तकोषेषु धनराशिः हस्तान्तरिष्यते।

सर्वकारः पूर्वसैनिक-अंशदायी-स्वास्थ्य-योजनायाः विस्ताराय अनुमोदनं प्रायच्छत्

हिमसंस्कृतवार्ता: - सर्वकारः पूर्वसैनिक-अंशदायी-स्वास्थ्य-योजनायाः विस्ताराय अनुमोदनं प्रायच्छत्। सर्वकारः पूर्वसैनिक-अंशदायी-स्वास्थ्य-योजनायाः विस्ताराय अनुमोदनं प्रायच्छत्। योजनेयं तेभ्यः अधिकारिभ्यः सौलभ्यं प्रदास्यति ये चिकित्साकारणात् प्रशिक्षणात् दूरीकृताः। सशस्त्रसेनामालक्ष्य स्वकीयप्रतिबद्धतां प्रकटीकर्तुं मन्त्रालयेन निर्णयोऽयं स्वीकृतः। रक्षामन्त्रालयेन प्रोदीरितं यत् इयं योजना तेभ्यः सैन्यप्रशिक्षार्थिभ्यः वर्तते ये प्रशिक्षणसमाप्तेः पूर्वमेव चिकित्सापरिषदा बहिष्कृताः। भविष्ये एतादृशाणां उपक्रमाणां इतोऽपि विस्तारः भवितुमर्हति।

सुभाषितम्

यथा चित्तं तथा वाचो,
यथा वाचस्तथा क्रियाः।
चित्ते वाचि क्रियायां च,
साधूनामेकरूपता॥

अर्थात्- साधु जन वही बोलते हैं जो उनके चित्त में होता है और जो उनके चित्त में होता है वही उनकी क्रिया में होता है। ऐसे सज्जनों के मन वचन एवं क्रिया एक समान होती है।

प्रतिदिनं नवीनतमं हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकवार्तापत्रं प्राप्तुम् 7876636263 Whatsapp संख्या मध्ये नमो नमः लिखन्तु

To get the latest himsanskritvartah Daily Sanskrit Newspaper every day, write Hello on 7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम् जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र. पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

उद्योगपतिः मुकेशः अम्बानी द्वारा महती घोषणा, रिलायन्स इंटेलिजेन्स नामकं नवीनं एआई उद्यमं स्थापयिष्यति जियो

हिमसंस्कृतवार्ता:। रिलायन्स इण्डस्ट्रीज लिमिटेड इत्यस्य दूरसंचार-इकाई रिलायन्स जियो भारतात् बहिः स्वस्य कार्याणिविस्तारयिष्यति। एषा घोषणा रिलायन्स इण्डस्ट्रीज लिमिटेड इत्यस्य अध्यक्षः प्रबन्धनिदेशकः च मुकेश अम्बानी इत्यनेन कम्पन्याः वार्षिकसभायां कृता। अम्बानी उक्तवान् यत् जियो भारतात् बहिः स्वस्य कार्याणि विस्तारयिष्यति, अस्माकं स्वदेशीयं प्रौद्योगिकी विश्वस्य जनानां कृते नेष्यति। क्रमशः ४

Himachal Weather- किन्नौर मेघविस्फोटः, आनीक्षेत्रे भूस्खलनेन महिला मृता; राज्ये ६३५ मार्गाः निरुद्धाः

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। हिमाचलप्रदेशे मानसूनवृष्ट्या विनाशः निरन्तरं भवति। भूमिस्खलनेन जलप्लावनेन च निरन्तरवृष्ट्या जनानां कष्टानि वर्धितानि सन्ति। शुक्रवासरे प्रातःकाले जनजातीयमण्डलस्य किन्नौरस्य लिप्पायां मेघविस्फोटस्य कारणेन व्यापकक्षतिः ज्ञाता। मेघविस्फोटस्य कारणेन सेबफलवृक्षसहितगृहाणि क्षतिग्रस्तानि सन्ति। मेघविस्फोटानन्तरं द्वौ श्रमिकौ भग्नावशेषे निरुद्धौ यो ग्रामजनैः सुरक्षिततया उद्धारितौ। उभौ चिकित्सायां रिकोंगपियो-चिकित्सालये प्रवेशितौ।

आनीक्षेत्रे त्रीणि गृहाणि भूस्खलनेन आहतानि, द्वे महिले लुप्ते

अपरपक्षे आनी-क्षेत्रस्य लोअर-पटारना-ग्रामे त्रीणि गृहाणि भूस्खलनेन आहतानि। गृहे निवसन्त्यौ स्त्रियौ अपि मलिनतायाः अधः मग्नौ अभवताम्। पश्चात् एकस्य शवः प्राप्तः परन्तु अन्या महिला अद्यापि अदृश्या अस्ति। केचन पशवः अपि भूस्खलनस्य ग्रहणे आगताः। आश्रय- उद्धारकार्यं प्रचलति। भूस्खलनेन अधिकांशग्रामीणमार्गाः अवरुद्धाः सन्ति। खादवीग्रामे त्रीणि गृहाणि अपि भूस्खलनस्य ग्रहणे आगतानि। तस्मिन् एव काले

रामपुरबुशहरस्य पशाड़ा उपनद्याः समीपे पर्वतात् शिलापातेन एकस्य वाहनस्य क्षतिः अभवत्।

राज्ये भूस्खलनेन ६३५ मार्गाः निरुद्धाः, १३३३ विद्युत्परावर्तकाः बाधिताः

शुक्रवासरे प्रातः १०:०० वादनपर्यन्तं राज्ये भूस्खलनस्य कारणेन राष्ट्रीयराजमार्गद्वयसहिताः ६३५ मार्गाः निरुद्धाः आसन्। १,३३३ विद्युत्परावर्तकाः, ५२४ जलापूर्ति योजनाः अपि प्रभाविताः सन्ति। मण्डी, कुल्लू, चम्बा, काङ्गड़ा चेत्येतेषु मण्डलेषु अधिकांशमार्गाः निरुद्धाः सन्ति। अपरपक्षे किरतपुर-मनाली चतुष्पत्तिराजमार्गः यः पञ्चदिनानि यावत् क्रमशः अवरुद्धः आसीत्, अन्ततः शुक्रवासरे प्रातः प्रायः ११:०० वादने पुनर्स्थापितः। पण्डोह-जलबन्धस्य, कैन्ची-वृत्तस्य, बनालायाः च समीपे मार्गं उद्घाट्य अधुना बृहत्-लघु-वाहनानि निष्कासितानि। ज्ञातव्यं यत् पूर्वदिनेषु उभयस्थानेषु भूस्खलनेन स्थितिः अतीव दुर्गता आसीत्। कैन्चीमोड़ इत्यत्र चतुर्मासस्य बृहत् भागः पतितः आसीत्। निरन्तरं शिलापातस्य कारणात् जीर्णोद्धारकार्यस्य आरम्भः संकटपूर्णः सिद्धः आसीत्। तेन सह बनालासमीपे चतुर्मासं महता भूस्खलनेन आवागमनं सर्वथा स्थगितम् आसीत्। गतरात्रौ अपि वर्षाकारणात् एतयोः स्थानयोः शिलाः पतिताः। परन्तु प्रातःकाले ऋतुना किञ्चित् सम्बलं दत्तमात्रेण प्रशासनेन एन. एच. ए. आईदलेन च मलिनावशेषं निष्कासयितुं कार्यं आरब्धम्। अन्ततः प्रातः ११:०० वादनस्य समीपे उभयस्थानेषु मार्गः उद्घाटितः।

४ सितम्बरपर्यन्तं बहुषु भागेषु निरन्तरं भविष्यति वर्षाकालः

ऋतुविज्ञानकेन्द्रशिमला इत्यनेन पूर्वानुमानं कृतं यत् राज्यस्य अनेकेषु भागेषु ४ सितम्बरपर्यन्तं वर्षाकालः निरन्तरं भविष्यति। काङ्गड़ा, ऊना, चम्बा, कुल्लू, मण्डी, सिरमौरः जनपदैषु २९ अगस्ततः ३१ अगस्तपर्यन्तं विभिन्नेषु दिनेषु अत्यधिकवृष्टेः नारङ्गवर्षीयसचेतना अस्ति। केषुचित् स्थानेषु सितम्बरमासस्य प्रथम- द्वितीय- दिनाङ्कयोः कृते पीतसचेतना कृता।

Manimahesh Yatra- मणिमहेशयात्रायाः मध्ये निरुद्धाः शिवभक्ताः सुरक्षिताः सन्ति, प्रशासनेन द्वितीया सूची अपि प्रकाशिता

हिमसंस्कृतवार्ता:- चम्बा। अस्मिन् समये प्रकृतिः चम्बायामपि विनाशं कृतवती अस्ति। भूस्खलनेन, प्रचण्डवृष्ट्या च सर्वे मार्गाः, उपमार्गाः च निर्मूलिताः। प्रकृतेः एषः विनाशः मणिमहेशयात्रायां अपि दुष्टः अस्ति, यत्र प्रचण्डवृष्ट्या महान् विनाशः जातः, यस्मात् कारणात् प्रशासनेन यात्रायाः स्थगनं कर्तव्यम् आपतितम्। विनाशस्य दृश्यं तादृशं यत् सहस्राणि शिवभक्ताः मार्गे एव निरुद्धाः। न ते अग्रे गन्तुं शक्नुवन्ति न च निवर्तयितुं शक्नुवन्ति, यतः मार्गा नास्ति, पथानां च लेशः नास्ति। एतस्मिन्नन्तरे यात्रायां निरुद्धानां जनानां उद्धारस्य कार्यं युद्धपदे प्रचलति। प्रशासनेन अधुना सुरक्षितस्थानेषु नीतानां जनानां अन्यसूची प्रकाशिता, येन परिवारजनाः ज्ञातुं शक्नुवन्ति यत् स्वप्रियजनाः सुरक्षिताः सन्ति।

HP Vidhansabha Session- इको- पर्यटननीतेः समीक्षायाः संकल्पः अस्वीकृतः उपमुख्यमन्त्री अवदत्, सर्वकारः कार्यं कुर्वन् अस्ति, २७१ स्थलानि चिह्नितानि

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। पारिस्थितिकीपर्यटननीतेः समीक्षासम्बद्धः गुरुवासरे राज्यसभायां आनीतः निजीसंकल्पः अस्वीकृतः। अयं संकल्पः सदने स्वरमतेन पराजितः। पूर्वम् उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्निहोत्री उक्तवान् यत् वर्तमानसर्वकारः सम्पूर्णतया पर्यटनं प्रति केन्द्रितः अस्ति तथा च राज्ये इकोपर्यटनार्थं महत् कार्यं क्रियते। सः अवदत् यत् हिमाचलप्रदेशे इकोपर्यटनक्रियाकलापानाम् प्रचारार्थं निर्मितायाः गुरुयोजनायाः अन्तर्गतं केन्द्रीय- पर्यावरण- वन- जलवायुपरिवर्तनमन्त्रालयेन कुलम् २७१ इकोपर्यटनस्थलानां अनुमोदनं कृतम्। अधुना एतेषु पर्यटनस्थलेषु हिमाचलप्रदेश- पारिस्थितिकी- पर्यटननीतिः २०२४ इत्यस्य अन्तर्गतं पारिस्थितिकपर्यटनक्रियाकलापाः प्रचलन्ति।

सर्वकारेण नीतेः समीक्षा करणीया

भाजपाविधायकः जीतरामकटवालः नियमः १०१ विषये सदने पारिस्थितिकीपर्यटननीतेः समीक्षायाः प्रस्तावः प्रस्तुतवान्। एतस्य विषये चर्चा कुर्वन् सः अवदत् यत् हिमाचले इकोपर्यटनस्य कृते सर्वाधिकम् आह्वानं भूस्खलनं मेघविस्फोटः च अस्ति। अस्मिन् विषये प्राकृतिकविपदः आह्वानानि उत्पद्यन्ते। हिमाचले इको- पर्यटनस्य प्रचारार्थं स्थानीयमार्गदर्शकानां भवितुं अतीव महत्त्वपूर्णम् अस्ति।

इको पर्यटनं स्थले कार्यं न कृतवान्

विधायकः केवलसिंहः पठानिया चर्चायां भागं गृहीत्वा इकोपर्यटनस्थलानां चयनं कर्तुं स्थानीय-

निर्वाचितप्रतिनिधिनां सहायतां ग्रहीतुं परामर्शम् अयच्छत्। सः अवदत् यत् इको-पर्यटनस्य विषये चिरकालात् चर्चा भवति परन्तु भू-स्तरस्य किमपि न घटितम्। इकोपर्यटनविषये निविदाः आमन्त्रिताः भवेयुः येन विशेषज्ञतायुक्ताः कम्पन्यः अग्रे आगच्छन्ति।

पर्यावरणं न बाधित्वा

पारिस्थितिकीपर्यटनस्य प्रचारः करणीयः

विधायकः त्रिलोक जम्वालः चर्चायां उक्तवान् यत् एषः संकल्पः अतीव महत्त्वपूर्णः अस्ति। सः अवदत् यत् यदि वयं राजस्ववर्धनस्य विषये वदामः तर्हि अस्माभिः हरितक्षेत्रस्य अपि वृद्धिः कर्तव्या भविष्यति। अस्माकं अतीव विशालाः जलनिकायाः सन्ति यत्र पर्यटकानाम् आकर्षणार्थं क्रियाकलापाः कर्तव्याः, परन्तु किमपि न भवति।

इको-पर्यटनस्य प्रचारार्थं युनां भूमिका महत्त्वपूर्णा अस्ति

विधायकः किशोरीलालः अवदत् यत् एषः विषयः राज्यस्य अर्थव्यवस्थायाः सम्बद्धः अस्ति। इको-पर्यटनस्य प्रवर्धनार्थं स्थानीययुनां महत्त्वपूर्णा भूमिका अस्ति। बीड- बिलिंग इत्यस्मिन् पैरालाइडिंग इत्यस्य प्रचारार्थं स्थानीययुनां महत्त्वपूर्णा भूमिका अस्ति। स्वस्य सभायाः क्षेत्राणि निर्दिश्य पर्यटनदृष्ट्या तेषां विकासं कर्तुं आग्रहं कृतवान्।

गोबिन्दसागरसरोवरे

जलक्रीडाक्रियाः आरब्धाः भवेयुः

विधायकः विवेकशर्मा गोबिन्दसागरसरोवरे जलक्रीडाप्रवर्धनस्य परामर्शम् अयच्छत्। सः अवदत् यत् पञ्जाबप्रदेशे इको-पर्यटनस्य प्रचारार्थं बहूनिपदानि गृहीतानि। हिमाचले इको-पर्यटनस्य महती आवश्यकता वर्तते यतोहि एतेन माध्यमेन अनुद्योगियुवभ्यः जीविकायाः साधनानि प्रदातुं शक्यन्ते।

हिमाचलस्य प्रकृतेः

उपरि वर्धमानः प्रभावः

विधायकः सुरेन्द्रशौरी, चर्चायां भागं गृहीत्वा अस्माकं परिचयः पर्वताः, नद्यः च इति अवदत्। सः अवदत् यत् अद्यतनकाले पर्यटनक्रियाकलापाः वर्धिताः, हिमाचलस्य जनसंख्यायाः अपेक्षया द्विगुणाः पर्यटकाः हिमाचलम् आगच्छन्ति। हिमाचले निर्माणकार्यं यथा अवैज्ञानिकरूपेण क्रियते तत् जलवायुपरिवर्तनं जनयति।

न कस्यापि प्रभावः भविष्यति

विधायकः प्रकाश राणा उक्तवान् यत् सदने यत् किमपि उत्पापितं भवति तत् कोऽपि श्रोतुम् इच्छति न तस्य प्रभावः अपि न भवति। पर्यटनद्वारा अस्माकं आर्थिकस्थितौ परिष्कारं कर्तुं शक्नुमः इति सः अवदत्। सः अवदत् यत् सर्वकारेण मिलित्वा नीतयः निर्मातव्याः।

ग्रामेषु निर्माणार्थं टीसीपी- अनुमतिः आवश्यकी सहस्राधिक- वर्गमीटराधिक- निर्माणार्थं प्रयोज्य- नव- नियमाः

हिमसंस्कृतवार्ता:- धर्मशाला। अधुना राज्ये एकसहस्राधिकवर्गमीटराधिके भूमौ निर्माणकार्यं कर्तुं टीसीपीतः अनुमोदनं प्राप्तुम् अनिवार्यं भविष्यति। नूतनाः नियमाः नगरक्षेत्रेषु अपि च ग्राम्यक्षेत्रेषु अपि प्रयोज्याः भविष्यन्ति। राज्यसर्वकारेण अगस्तमासस्य प्रथमदिनात् आरभ्य सम्पूर्णं राज्ये कार्यान्वितम् अधुना यदि कोऽपि राज्यस्य कस्मिन् अपि भागे एकसहस्रवर्गमीटरमितं वा अधिकं वा भवनं निर्माति तर्हि तस्य भवनस्य मानचित्रं टीसीपीतः पारितं कर्तव्यं भविष्यति। न करणं नियमस्य उल्लङ्घनम् इति गण्यते तथा च एतादृशानां जनानां विरुद्धं कार्यविधिः अपि कर्तुं शक्यते। राज्यसर्वकारेण हिमाचल- ग्राम- नगरयोजना- संशोधनविधेयकस्य २०२४ इत्यस्य माध्यमेन नगरेषु अपि च ग्रामेषु निर्माणकार्यस्य विषये नूतनाः नियमाः कार्यान्विताः। अधुना एकसहस्रवर्गमीटरमितं वा अधिकं वा भूखण्डे निर्माणात् पूर्वं TCP इत्यस्मात् अनुमोदनं प्राप्तुं अनिवार्यं भविष्यति। अस्य नियमस्य पूर्वं केवलं २५०० वर्गमीटर- व्यासस्य भूखण्डस्य कृते एव अनुमोदनस्य आवश्यकता आसीत्। इदानीं न्यूनीकृतम् अस्ति। अस्य संशोधनस्य मूलम् उद्देश्यं आपत्तानि न्यूनीकर्तुं सम्बद्धम् अस्ति। ग्रामीणक्षेत्रेषु प्राप्य पारितं न कृत्वा निर्माणं स्थगयितुं योजनाबद्धविकासस्य प्रवर्धनाय च एतत् संशोधनं कृतम्। अपरपक्षे नगरदेशनियोजनपदाधिकारी काङ्गड़ा रशिकशर्मा कथयति यत् अस्मिन् विषये अधिसूचना कृता अस्ति। एतादृश्यां परिस्थितौ इदानीं एकसहस्रवर्गमीटरमितं वा अधिकं वा भूखण्डे निर्माणात् पूर्वं TCP इत्यस्मात् अनुमोदनं ग्रहीतव्यं भविष्यति।

आपदातः क्षतिं न्यूनीकर्तुं ध्यानं दातव्यम्

नगरक्षेत्रेषु भवनानां मानचित्रं पारितं भवति, परन्तु ग्राम्यक्षेत्रेषु किमपि प्रकारस्य मानचित्रं पारितं नासीत्। अस्य कारणात् ग्राम्यक्षेत्रेषु अनियोजितरूपेण अनेकानि बृहत्भवनानि निर्मिताणि आसन्, अतः राज्यसर्वकारेण अधुना योजनाबद्धविकासाय नूतनाः नियमाः कार्यान्विताः, आपदातः क्षतिः न्यूनीकर्तुं च अभिप्रायेण। नूतननियमानुसारम् अधुना एकसहस्रवर्गमीटरमितं वा अधिकं वा भूखण्डस्य निर्माणात् पूर्वं TCP इत्यस्मात् अनुमतिः ग्रहीतव्या भविष्यति।

प्रो. त्रिपाठिवर्यस्य निधनं संस्कृतक्षेत्रस्य अपूरणीया क्षतिः कविकुलगुरु- कालिदास- संस्कृत- विश्वविद्यालयेन प्रो हरेरामत्रिपाठिवर्याय श्रद्धांजलिः अर्पिता

हिमसंस्कृतवार्ता:- नागपुरम्। कविकुलगुरु- कालिदास- संस्कृतविश्वविद्यालयस्य आयोजनेन गुरुवासरे २८ अगस्त २०२५ दिनाङ्के दिवंगताय कुलपतिः प्रो. हरेरामत्रिपाठिवर्याय श्रद्धांजलिः समर्पिता। कविकुलगुरुकालिदास- संस्कृतविश्वविद्यालयपरिवारेण कुलपतिः प्रो. हरेरामः त्रिपाठी, तस्य पत्नी श्रीमती बदामी देवी, तस्य सारथिणे श्री वैभवमिश्राय च श्रद्धांजलिः अर्पिता। अस्यां शोकसभायां विश्वविद्यालयस्य संस्थापककुलपतिः मा. डॉ. पंकज चांदे, पूर्वकुलसचिवः डॉ. रामचन्द्रः जोशी, संस्कृतभारत्याः विदर्भस्य प्रान्तमन्त्री डॉ. मोहन खेडकर, डॉ. श्रीनिवासवर्णेकर, रामटेकस्य श्विवेक तोतडे इत्यादयः शोकसंवेदनां प्रकटितवन्तः। डॉ. पंकज चांदे उक्तवान्, प्रो. त्रिपाठीसदृशस्य संस्कृतविदुषः असामयिकं निधनं संस्कृतक्षेत्रस्य अपूरणीया क्षतिः वर्तते। तस्य निधनेन अहं अतीव दुःखितः अस्मि, एतेषु वर्षद्वयेषु सः मराठी, संस्कृतं, परम्परां च आत्मसात् कृतवान् आसीत्। तस्य प्रसन्नमुखं स्नेहपूर्णं स्वभावं च गम्यते। वाराणस्याः विद्वत्परम्परायां शिक्षितः प्रो. त्रिपाठी नवन्यायस्य न्यायशास्त्रस्य च विद्वान् आसीत्। तस्य असामयिकं निधनं विश्वविद्यालयस्य अपूरणीया हानिः अस्ति। केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य कुलपतिः प्रो. श्रीनिवासवरखेडी, महर्षिवाल्मीकि- संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य कुलपतिः प्रो. संजयगोयलः, महर्षिपाणिनी- संस्कृत- वैदिक- विश्वविद्यालयस्य पूर्वकुलपतिः प्रो. विजयकुमारः, श्रीमती नाथीबाई ठाकरसी महिलाविद्यापीठस्य प्रो. उज्ज्वला चक्रदेव, संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठस्य कुलगुरुः डॉ. मिलिंदः बाराहाते, संगीत- नाटक- अकादम्याः अध्यक्ष डॉ. संध्या पुरेचा, रत्नागिरी उपकेन्द्र- निदेशकस्य डॉ. दिनकर मराठे आदयः शोकोद्गारान् प्रकटितवन्तः। अस्मिन् अवसरे सर्वैः प्रार्थना कृता यत् कुलपतेः प्रो. त्रिपाठीवर्याय सपत्नीकाय सारथिणे च आत्मनः शान्तिः भवतु दिवंगतानां भगवद्भामे वासः भवतु इति। कुलसचिवः डॉ. देवानंदशुक्लः आभारं ज्ञापितवान्। कृतज्ञतां प्रकटयन् सः अवदत् यत् विश्वविद्यालयस्य पृष्ठतः एकः विशालः परिवारः अस्ति, ये अस्मान् सान्त्वनाय आगतवन्तः तेषां सर्वेषां कृते अहं कृतज्ञः अस्मि। शोकपाठस्य एवं श्रद्धांजलिसभायाः संचालनं जनसंपर्क- अधिकारी डॉ. रेणुका बोकारे अकरोत्।

जी. डी. गोयनका पब्लिक स्कूलमध्ये राष्ट्रीयक्रीडादिवसस्य उत्सवः- आचार्यान् विरुद्धं छात्राः मैत्रीक्रीडायाः क्रिकेटक्रीडा क्रीडितवन्तः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुणाल पाण्डेय मोतिहारी। जी. डी. गोयनका पब्लिक विद्यालये राष्ट्रीयक्रीडादिवसः महत्या उत्साहेन हर्षेण च आचूतः। अस्मिन् अवसरे आचार्याणां छात्राणां च मध्ये रोमांचकः मैत्रीपूर्णः क्रिकेट-क्रीडायाः प्रतियोगिताः आयोजिताः।

प्रारम्भे आचार्याः टॉसजयिनः सन्तः प्रथमं फलकक्रीडां कर्तुं निर्णयं कृतवन्तः। तैः सुन्दरप्रहाराः संयमपूर्णा सहभागिता च कृता, येन ते स्पर्धात्मकं लक्ष्यं न्यवेदन्। उत्तररूपेण छात्राः साहसम् आवहन् दृढं प्रदर्शनं च अकुर्वन्। तैः उत्तमं क्षेत्ररक्षणं निर्भीका च फलकक्रीडां कृता, येन क्रीडा अन्तिमक्षणपर्यन्तं रोमांचकयुक्ता आसीत्। तथापि अनुभवं, दलकार्यं चाश्रित्य आचार्याः अष्ट धावनांकैः विजयं प्राप्तवन्तः। क्रीडायाः समापनकाले विजेतारः स्मृतिचिह्नेन सम्मानिताः। एषः सम्मानः विद्यालयस्य प्राचार्येण डॉ. विनोदकुमार भाटियावर्येण, अध्यक्षेन अमित कुमारेण निदेशिकया प्रीति गुप्ताद्वारा प्रदत्तः। एतादृशानि आयोजनानि केवलं क्रीडाभावम् एव न जनयन्ति, अपि तु अस्मान् एकता, अनुशासनं, धैर्यं, सम्मानं च इत्येषाम् अमूल्यानां पाठान् अपि शिक्षयन्ति।

मोदकस्य कथा

एकदा नारदऋषिः कैलासमागच्छत्। तेन भगवतोः शिवपार्वत्योः समीपे एको दिव्यो मोदकः समर्पितः। स मोदको ज्ञानविज्ञानप्रदः इति नारदेनोद्घोषितम्— "य एषं मोदकं भक्षयति, स अतिज्ञानं प्राप्नोति।" तदा पार्वती देवी तं मोदकं स्वपुत्रयोरेकस्मैः दातुमिच्छन्ती प्रतियोगितामारेभे— "यो जगतः परिक्रमणं शीघ्रं करोति, स एषं मोदकं लप्स्यते।" तत्क्षणमेव कार्तिकेयः स्ववाहनं मयूरमारुह्य जगत्परिक्रमणाय प्रस्थितः। गणेशस्तु स्वया बुद्ध्या चिन्तयन्, "माता च पिता च एव मे त्रैलोक्यरूपिणौ" इति मत्वा, तयोः एव प्रदक्षिणं परिक्रमामकरोत्। स अवदत्— "मातापितरौ एव मम विश्वम्।" तस्य भक्त्या बुद्ध्या च सन्तुष्टा पार्वती देवी सोमोदकं गणेशाय समर्पयत्। एवं गणेशो ज्ञानप्रतीकं मोदकं प्राप्तवान्।

ऋषिपञ्चमी

अज्ञात्वा कृतपापेभ्यो ऋषिक्रणान्तथैव च।
व्रतेनानेन लोकेऽस्मिन्
मुञ्चन्ते प्राणिनो सदा।।
द्रष्टारो वेदमन्त्राणाम्
तथैव धर्मरक्षकाः।
जायन्ते तपसा पूताः
नित्यकाननवासिनो।।
ऋषीणां पूजनं कार्यम्
दिनेऽस्मिन् श्रद्धया सदा।।
जीवनं ऋषितुल्यं वै
जीवेयुरेकदा तथा।।।

पूजार्हा ऋषयोऽस्माकम्
सुरासुरजनैश्च वै।
पूज्यन्ते सर्वदा सर्वैः।
ते धर्मज्ञानरक्षकाः।।
नमाम्यहमृषीन् सर्वान्
मनसा श्रद्धया तथा।
भगवदवतारान् तान्
धर्मसंस्कृतिरक्षकान्।।
दीक्षितमानसी।

उद्योगपतिः मुकेशः
अम्बानी द्वारा महती
घोषणा, रिलायन्स
इंटेलिजेन्स नामकं नवीनं
एआई उद्यमं स्थापयिष्यति

क्रमशः-अम्बानी उक्तवान् यत् जियो भारतात् बहिः स्वस्य कार्याणि विस्तारयिष्यति, अस्माकं स्वदेशीयं प्रौद्योगिकी विश्वस्य जनानां कृते नेष्यति। मम पूर्णविश्वासः अस्ति यत् जियो इत्यस्य अग्रे मार्गः अद्यावधि यात्रायाः अपेक्षया बहु उत्तमः अस्ति। रिलायन्स जियो इत्यस्य अध्यक्षः आकाश अम्बानी इत्यनेन उक्तं यत्, अस्य संचालकस्य ५० कोटिग्राहकाः पारिताः सन्ति, यत् अमेरिका, ब्रिटेन, फ्रांस इत्येतयोः संयुक्तजनसंख्यायाः अपेक्षया अधिकम् अस्ति। एतेन सह मुकेश अम्बानी इत्यनेन रिलायन्स इंटेलिजेन्स इति नूतनं एआई उद्यमम् अपि घोषितम्। अम्बानी इत्यनेन सामाजिकमाध्यमविशालकायेन

मेटा इत्यनेन सह एआई-केन्द्रितस्य संयुक्तोद्यमस्य अपि घोषणा कृता। रिलायन्स-मेटा संयुक्तोद्यमस्य प्रारम्भिकनिवेशः ८५५ कोटिरुप्यकाणां भविष्यति, यस्मिन् रिलायन्स-मेटा-योः अनुपातः ७०:३० भविष्यति। एतदतिरिक्तं रिलायन्स इण्डस्ट्रीज लिमिटेड इत्यनेन गूगल इत्यनेन सह आर्टिफिशियल इन्टेलिजेन्स इत्यस्य साझेदारी अपि कृता अस्ति। अस्य सहयोगस्य उद्देश्यं भारते एआई-सज्जानि प्रदत्तानि-केन्द्राणि निर्मातुं वर्तते। मुकेश अम्बानी इत्यनेन उक्तं यत् अहं गर्वितः अस्मि यत् आर्टिफिशियल इन्टेलिजेन्स पूर्वमेव रिलायन्स इत्यस्य गहन-प्रौद्योगिकी-व्यापारे परिवर्तनस्य मार्गं अस्ति।

उत्तराखण्डस्य चतुर्थं जनपदेषु मेघविस्फोटः, पञ्च मृताः, त्रयः अदृश्याः, केदारघटीनगरे सेतुः प्रक्षालितः

हिमसंस्कृतवार्ताः। दिल्ली-एनसीआर, राजस्थानम्, उत्तराखण्डः, पञ्जाबः, जम्मू इत्यादिषु उत्तरभारतस्य प्रदेशेषु प्रचण्डवृष्ट्या 'हिमालयनसुनामी' इव स्थितिः उत्पन्ना अस्ति। पञ्जाबप्रदेशे तीव्रजलप्रलयेन ग्रस्तः अस्ति। एनडीआरएफ, सेना इत्यादयः एजेन्सीः उद्धारकार्यक्रमेषु प्रवृत्ताः सन्ति। जम्मू-कश्मीरस्य स्थितिः अपि गम्भीरा एव वर्तते। अपरपक्षे उत्तराखण्डे गत २४ घण्टाभ्यः विभिन्नस्थानेषु वर्षा जनानां कृते आपदा अभवत्। उत्तराखण्ड, रुद्रप्रयाग, चमोली, बागेश्वर, तेहरिगढ़वाल इत्यादीनां चतुर्णां जिल्लेषु गुरुवासरे रात्रौ मेघविस्फोटस्य कारणेन पञ्च जनाः मृताः। त्रयः लुप्ताः सन्ति। अधिकारिणः अवदन् यत् भूस्खलनस्य कारणेन प्रायः ३०-४० परिवाराः मलिनमण्डपस्य अधः निमज्जिताः अभवन्, अनेकानि गृहाणि अपि क्षतिग्रस्ताः अभवन्। (एनडीआरएफ, राज्य आपदाप्रतिक्रियाबलस्य (एसडीआरएफ), डीडीआरएफ, राजस्वस्य च दलाः तत्स्थानं प्राप्तवन्तः, ये अन्वेषण-उद्धार-कार्यक्रमं कुर्वन्ति। बागेश्वरमण्डलस्य पौसरीनगरे रात्रौ वर्षाकारणात् द्वौ जनाः मृताः। रुद्रप्रयागस्य जाखोलीनगरे गृहस्य पतनेन एकस्याः महिलायाः मृत्युः अभवत्। मलबे अधः चत्वारः नेपालीः चत्वारः स्थानीयजनाः च सहिताः अष्टाः मजदूराः निमज्जिताः आसन्।

संस्कृतवार्ताकार्यक्रमः

हिमसंस्कृतवार्ताः, ईदरधीरजः हैदराबादः
नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने 'अध्येता' इत्यस्य वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये।

काव्या- नमस्ते नन्दिनि। श्रुतं यत् अमेरिकादेशेन भारतेन प्रेषितानां वस्तूनाम् उपरि अतिरिक्तं पञ्चविंशतिप्रतिशतं शुल्कं स्थापितम्, येन इदानीं समग्रं शुल्कं पञ्चाशत्प्रतिशतं जातम्।

नन्दिनी- आम् काव्ये। यूरोपीयसङ्घस्य अध्यक्षया उक्तं यत् रूस-देशेन युक्रेन-देशस्य उपरि कृतम् अनियन्त्रितं गोलाक्षेपणं स्थगयित्वा, राष्ट्रपतिना जेलेन्स्किना सह शान्तिवार्ता कर्तव्या।

काव्या- तथा च, अस्मिन् सप्ताहान्ते भारतस्य प्रधानमन्त्री चीनदेशं गमिष्यति, यत्र सः सप्तवर्षेषु प्रथमवारं तत्रत्येन राष्ट्राध्यक्षेण, रूस-देशस्य राष्ट्राध्यक्षेण च सह मेलनं करिष्यति।

नन्दिनी- एवमेव, अफ्रिकाखण्डे वैज्ञानिकैः एकः नूतनः प्रागैतिहासिकः महाकायः सिंहस्य जीवाश्मः अन्विष्टः, यः प्रायः द्विकोटिवर्षेभ्यः पूर्वं जीवितवान् आसीत् इति अनुमानं कृतम्।

काव्या- तत् सत्यम्। इदम् अपि श्रुतं यत् वैश्विकस्तरे एकं बृहत् अन्तर्जाताक्रमणं घटितम्, येन अनेकासां वित्तकोषसंस्थानानां कार्यं बाधितम्।

नन्दिनी- आम्, तथा च विश्वस्वास्थ्यसङ्घटनेन एकं नवीनं प्रतिवेदनं प्रकाशितम्, यस्मिन् वायुप्रदूषणकारणतः विश्वे प्रतिवर्षं सप्ततिलक्षजनाः मृताः इति उल्लेखः कृतः।

काव्या- स्वागतम् नन्दिनि। अद्यतनः कार्यक्रमः एतावान् एव। श्वः पुनः मिलामः।

"वन्दे संस्कृतमातरम्"
"लौकिकन्यायकोशः"
"पृष्ठाकोटिन्यायः"

क्वचित् धर्मादिविषये पृष्ठानां सर्वेषामपि प्रश्नानाम् उत्तरं महता विदुषा अपि दातुम् अशक्यं भवति केवलं स्थूलरूपेण किञ्चित् तद्विषये वक्तुं शक्यं भवेदिति भावः। यथा- अथ सिद्धे दुरिते का तत्संख्येति प्रायश्चित्तकदम्बाद्युक्तागणना लिख्यते। सा च पृष्ठाकोटिन्यायेन वक्तुमशक्याऽपि स्थूलोपाधिविषयत्वेनोच्यते।

डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर
पुणे/ महाराष्ट्रम्

हास्यकणिका

सावधानं सतर्कं च भवतु

1-पत्नी- भवान् जानाति किं, मोदीमहोदयः अंतर्जालमाध्यमेन धन- स्थानांतरणस्य सीमा 999 इति निश्चितवान्

पतिः- किमर्थम् असत्यं वदति, 50000 पर्यंतं कर्तुं शक्नोमि

पत्नी- भवान् प्रयासं करोतु, 1000 रुप्यकाणि मम वित्तकोषे अंतर्जालमाध्यमेन धनं निरोपयतु

पतिः 1000 रुप्यकाणि निरोपितवान्! उक्तवान् च- पश्यतु, 1000 रुप्यकाणि भवत्याः वित्तकोषे आगच्छन् आमुखमाध्यमेन!

इदानीं पत्नी न दृश्यते, पतिः चिन्तितः अभवत्- किञ्चित् कालानन्तरम् आगत्य पत्नी उक्तवती- धन्यवादः, अहं स्वस्य कृते नूतनं पंजाबी परिधानम् आनीतवती।

पतिः

2-पत्नी- विवाहाय बालिकां द्रष्टुं बालकः किमर्थं गच्छति?

पतिः- यदा बालिका बालकं द्रष्टुं गच्छति तदा सा तम् अस्मिन् प्रारूपे अन्यं प्ररचनं (डिजाइन इति) दर्शयितुं प्रार्थयिष्यति।

